

2025/2587

2025.12.16.

A TANÁCS (KKBP) 2025/2587 HATÁROZATA

(2025. december 15.)

a Kézi- és Könnyűfegyvereket Ellenőrző Délkelet- és Kelet-európai Központnak (SEESAC) a nyugat-balkáni tiltott fegyverkereskedelem elleni küzdelemre vonatkozó regionális ütemterv végrehajtását célzó támogatásáról, valamint a Délkelet- és Kelet-Európában végzett leszerelési és fegyverzet-ellenőrzési tevékenységek támogatásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre és különösen annak 28. cikke (1) bekezdésére és 31. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének javaslatára,

mivel:

- (1) 2018. november 19-én a Tanács elfogadta a tiltott tűzfegyverek, kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer elleni, „A fegyverek biztosítása, a polgárok védelme” című uniós stratégiát (a továbbiakban: a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia), amely meghatározza a kézi- és könnyűfegyverek területén történő uniós fellépésre vonatkozó iránymutatásokat (a továbbiakban: a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia). A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia kimondja, hogy az Unió a kézfegyverek ellenőrzésének hatékony eszközeként kiemelt jelentőséget tulajdonít a regionális együttműködésnek. A kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégia a Nyugat-Balkánt kiemelt támogatási régióként említi.
- (2) 2018. május 17-én a Szófiában tartott EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozón az Unió vezetői elfogadták a szófiai nyilatkozatot, amelyhez a nyugat-balkáni partnerek is csatlakoztak, és amely kötelezettségvállalást tartalmaz a nemzetközi szervezett bűnözés elleni küzdelem terén folytatott operatív együttműködés jelentős fokozására vonatkozóan olyan kiemelt területeken, mint például a tűzfegyverek, a kábítószer, a migráncscsempészség és az emberkereskedelem.
- (3) A nyugat-balkáni régió továbbra is az Unióba irányuló tiltott fegyverkereskedelem egyik forrása.
- (4) Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága volt a házigazdája 2018. július 10-én Londonban az 5. nyugat-balkáni csúcstalálkozónak, amelynek résztvevői elfogadták a „Regionális ütemterv a Nyugat-Balkánon a kézi- és könnyűfegyverek/tűzfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer jogellenes birtoklásával és használatával, illetve az ezekkel való tiltott kereskedelemmel szembeni, 2024-re megvalósítandó fenntartható megoldáshoz” című dokumentumot (a továbbiakban: az ütemterv).
- (5) Az ütemtervet azóta aktualizálták és 2030-ig meghosszabbították.
- (6) Az Egyesült Nemzetek (ENSZ) 2015. szeptember 25-én elfogadott, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendje leszögezte, hogy a fenntartható fejlődés béke és biztonság nélkül nem valósítható meg, valamint hogy a fegyverek tiltott forgalma azon tényezők közé tartozik, amelyek erőszakhoz, valamint a biztonság és a jogérvényesülés hiányához vezetnek.
- (7) A kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelme minden formájának megelőzéséről, leküzdéséről és megszüntetéséről szóló ENSZ cselekvési program végrehajtásáról 2024 júniusában New Yorkban tartott negyedik felülvizsgálati konferencián az ENSZ tagállamai megerősítették, hogy adott esetben a koordináció, a konzultáció, az információcsera, illetve az operatív együttműködés javítása révén fontos megerősíteni a regionális és szubregionális együttműködést a releváns regionális és szubregionális szervezetekkel, mechanizmusokkal, ütemtervekkel és más kezdeményezésekkel, továbbá a bűnüldöző, a határellenőrző, valamint a kiviteli és behozatali engedélyezésért felelős hatóságokkal.
- (8) Az ütemtervnek a nyugat-balkáni partnerek által elfogadott céljai összhangban vannak az Unió és az ENSZ-en belüli mindazon erőfeszítésekkel, amelyek a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer tiltott felhalmozása és kereskedelme elleni küzdelemre irányulnak. Ezért az Uniónak támogatnia kell a Nyugat-Balkánt az ütemterv végrehajtásában.
- (9) Az Unió korábban a (KKBP) 2018/1788 ⁽¹⁾ és a (KKBP) 2022/2321 ⁽²⁾ tanácsi határozat révén támogatta az ütemterv végrehajtását.

(1) A Tanács (KKBP) 2018/1788 határozata (2018. november 19.) a Kézi- és Könnyűfegyvereket Ellenőrző Délkelet- és Kelet-európai Központnak (SEESAC) a nyugat-balkáni tiltott fegyverkereskedelem elleni küzdelemre vonatkozó regionális ütemterv végrehajtásáról (HL L 293., 2018.11.20., 11. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2018/1788/oj>).

(2) A Tanács (KKBP) 2022/2321 határozata (2022. november 25.) a Kézi- és Könnyűfegyvereket Ellenőrző Délkelet- és Kelet-európai Központnak (SEESAC) a nyugat-balkáni tiltott fegyverkereskedelem elleni küzdelemre vonatkozó regionális ütemterv végrehajtása terén történő támogatásáról, valamint a Délkelet- és Kelet-Európában végzett leszerelési és fegyverzet-ellenőrzési tevékenységek támogatásáról (HL L 307., 2022.11.28., 149. o., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2321/oj>).

- (10) A Kézi- és Könnyűfegyvereket Ellenőrző Délkelet- és Kelet-európai Központot (SEESAC) 2002-ben Belgrádban hozták létre és az az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programjának (UNDP) és a Regionális Együttműködési Tanácsnak (RCC) a közös megbízatása alapján működik. A SEESAC a Délkelet-európai Stabilitási Egyezmény utódintézménye, segítséget nyújt a nemzeti és regionális érdekelt feleknek a kézi- és könnyűfegyverek és azok lőszerai elterjedésének és az azokkal való visszaélésnek az ellenőrzése és csökkentése terén, és így hozzájárul a megerősített stabilitáshoz, biztonsághoz és fejlődéshez Délkelet- és Kelet-Európában. A SEESAC különös hangsúlyt helyez regionális projektek kidolgozására a fegyverek határokon átnyúló áramlása valós problémájának kezelése érdekében.
- (11) Az Unió a SEESAC-ot tekinti az előnyben részesített végrehajtási partnernek az ütemterv Nyugat-Balkánon történő végrehajtásához a következők miatt: bizonyított tapasztalata és kiépített hálózata, bizonyítottan színvonalas munkája és az ütemterv elkészítésében játszott koordinációs szerepe.
- (12) Emellett az uniós fellépésnek támogatást kell nyújtania a tiltott fegyverkereskedelem elleni küzdelemhez a Moldovai Köztársaságban és Ukrajnában, amely államok a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzése terén hasonló kihívásokkal küzdenek. Ezt a Nyugat-Balkánon 2001 óta szerzett ismeretek és tapasztalatok, valamint az ott kialakított legjobb gyakorlatok átadása útján kell tennie,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

- (1) Az Unió támogatja a nyugat-balkáni partnereket „a Nyugat-Balkánon a kézi- és könnyűfegyvereknek/tűzfegyvereknek és azok lőszerének jogellenes birtoklásával, használatával és az azokkal való tiltott kereskedelemre vonatkozó fenntartható megoldásra irányuló regionális ütemterv” végrehajtásában.
- (2) Az uniós támogatás új szakasza a (KKBP) 2018/1788 és a (KKBP) 2022/2321 határozat, valamint az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből finanszírozott, „A kézi- és könnyűfegyverek (SALW) jogellenes birtoklása, jogellenes használata és kereskedelme elleni küzdelem fokozásának támogatása a Nyugat-Balkánon” elnevezésű projekt (IPA/2021/425-067) keretében elért eredményekre épül; a SEEAC valamennyit végrehajtja.
- (3) Az uniós támogatás új szakaszát a (KKBP) 2024/3006 tanácsi határozatot ⁽³⁾ kiegészítve kell végrehajtani.

2. cikk

- (1) Fenntartva a holisztikus megközelítést azon fenyegetéssel szemben, amelyet a kézi- és könnyűfegyverek jelentenek a régióban, a fókusz négy fő területre irányul.
- (2) Az említett fő területek a stratégiai és szakpolitikai szintet, valamint az operatív szempontokat kezelik, így közvetlenül támogatják a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzését valamennyi szinten, hangsúlyt helyezve a következőkre:
- a regionális megközelítés koordinációja és az ütemterv végrehajtásának nyomon követése;
 - a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésével kapcsolatos tudásmegosztás és régióközi együttműködés megerősítése;
 - a jogellenes birtoklás, használat és kereskedelem elleni küzdelem érdekében a moldovai és ukrainai bűnüldöző szolgálatok kapacitásainak megerősítése;
 - a tiltott kereskedelem elleni küzdelem érdekében a nyugat-balkáni bűnüldöző és vámügyi szolgálatok kapacitásainak megerősítése.
- (3) A fellépés földrajzi hatálya a Nyugat-Balkánra terjed ki, a projekt közvetlen kedvezményezettjei Albánia, Bosznia-Hercegovina, Koszovó *, Montenegró, Szerbia és Észak-Macedónia. Emellett – az (1) bekezdésben meghatározott célkitűzések tekintetében – a fellépés támogatást nyújt a Moldovai Köztársaság és Ukrajna számára.
- (4) A fellépés részletes leírását e határozat melléklete tartalmazza.

⁽³⁾ A Tanács (KKBP) 2024/3006 határozata (2024. december 2.) a SEESAC által a tiltott kézi- és könnyűfegyverek (SALW), valamint az azokhoz szükséges lőszeresek jelentette veszély csökkentése céljából Délkelet-Európában végzett leszerelési és fegyverzet-ellenőrzési tevékenységek támogatásáról (HL L, 2024/3006, 2024.12.3., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3006/oj>).

* E megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244/1999 sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

3. cikk

- (1) E határozat végrehajtásáért az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (a továbbiakban: a főképviselő) felelős.
- (2) Az 1. cikk (1) bekezdésében említett fellépés technikai végrehajtását a SEESAC végzi, szükség esetén koordinálva a bűnügyi fenyegetések elleni Európai Multidiszciplináris Platform (EMPACT) tűzfegyverekre vonatkozó cselekvési tervének végrehajtási vezetőjével.
- (3) A SEESAC a feladatait a főképviselő felelőssége mellett végzi. E célból a főképviselő megkötöti a szükséges megállapodásokat a UNDP-vel, amely a SEESAC nevében jár el.

4. cikk

- (1) Az 1. cikk (1) bekezdésében említett, az Unió által finanszírozott projekt végrehajtására szolgáló pénzügyi referenciaösszeg 3 499 363,97 EUR.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott referenciaösszezből finanszírozott kiadásokat az uniós költségvetésre alkalmazandó eljárásokkal és szabályokkal összhangban kell kezelni.
- (3) A Bizottság felügyeli a (2) bekezdésben említett kiadások megfelelő kezelését. E célból megkötöti a szükséges megállapodást a UNDP-vel, amely a SEESAC nevében jár el. A megállapodásban rendelkezni kell arról, hogy a SEESAC-nak biztosítania kell az uniós hozzájárulás láthatóságát, annak nagyságához mérten.
- (4) A Bizottság igyekszik – e határozat hatálybalépését követően a lehető leghamarabb – megkötöni a (3) bekezdésben említett megállapodást. A Bizottság tájékoztatja a Tanácsot az említett eljárás során felmerülő nehézségekről és a megállapodás megkötésének időpontjáról.

5. cikk

- (1) A főképviselő – a SEESAC által készített féléves jelentések alapján – beszámol a Tanácsnak e határozat végrehajtásáról. Az említett jelentések képezik a Tanács által végzett értékelés alapját.
- (2) A Bizottság jelentést tesz az 1. cikk (1) bekezdésében említett projekt pénzügyi vonatkozásairól.

6. cikk

- (1) Ez a határozat az elfogadásának napján lép hatályba.
- (2) Ez a határozat a 4. cikk (3) bekezdésében említett megállapodás megkötésének időpontjától számított 36 hónappal hatályát veszti. Ez a határozat azonban a hatálybalépésétől számított hat hónappal veszti hatályát, ha az említett hat hónapos időszakon belül nem kerül sor ilyen megállapodás megkötésére.

Kelt Brüsszelben, 2025. december 15-én.

a Tanács részéről

az elnök

K. KALLAS

MELLÉKLET

PROJEKTDOKUMENTUM

A NYUGAT-BALKÁNON A KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVEREK/TŰZFEGYVEREK, VALAMINT AZ AZOKHOZ SZÜKSÉGES LŐSZEREK JOGELLENES BIRTOKLÁSÁVAL ÉS HASZNÁLATÁVAL, ILLETVE AZ EZEKKEK VALÓ TILTOTT KERESKEDELEMMEL SZEMBENI FENNTARTHATÓ MEGOLDÁSRA IRÁNYULÓ ÜTEMTERV VÉGREHAJTÁSA KERETÉBEN VÉGZETT KÉZI- ÉS KÖNNYŰFEGYVER-ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEKRE, VALAMINT A DÉLKELET- ÉS KELET-EURÓPÁBAN VÉGZETT LESZERELÉSI ÉS FEGYVERZET-ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEKRE VONATKOZÓ PROJEKT

1. Bevezetés és célok

A tiltott tűzfegyverek, valamint kézi- és könnyűfegyverek továbbra is hozzájárulnak az instabilitáshoz és erőszakhoz az Európai Unióban, az Unió közvetlen szomszédságában és a világ többi részén. Ezt a tiltott tűzfegyverek, kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek elleni uniós stratégia is elismeri, mely a Nyugat-Balkánt és a keleti szomszédságot nevezi meg kiemelt figyelmet igénylő területként. Átfogó célját tekintve ez a fellépés arra irányul, hogy a kézi- és könnyűfegyverek jogellenes birtoklása és használata, valamint tiltott kereskedelme jelentette fenyegetés elleni küzdelem révén még jobban hozzájáruljon az európai és globális békéhez és biztonsághoz; a fellépés a Regionális Együttműködési Tanács (RCC) keretében, valamint más érintett nemzetközi partnerekkel és kezdeményezésekkel partnerségben végzett munka révén fokozni fogja a regionális stabilitást.

Délkelet- és Kelet-Európában folyamatos előrelépés történt a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) jogellenes birtoklása és használata, valamint tiltott kereskedelme elleni küzdelem terén, mindenekelőtt az Európai Unió által nyújtott átfogó és hosszú távú támogatásnak köszönhetően. Mindazonáltal az Európai Unió súlyos és szervezett bűnözés általi fenyegetettségének 2025. évi értékelése szerint a Nyugat-Balkán továbbra is az EU-ba irányuló tiltott tűzfegyver-kereskedelem egyik fő forrása ⁽¹⁾. Noha eddig nem jelentettek Ukrajnából kiinduló tiltott tűzfegyver-kereskedelmet, a konfliktus lezárulását követően kialakuló környezet hasonlóképpen jelentős forrássá válhat a jövőben. Ezért a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló erőfeszítések további megerősítése az EU-val szomszédos régiókban (valamint az eddig elért eredmények megőrzésének biztosítása) rendkívül fontos az EU biztonsága, illetve a globális béke és biztonság szempontjából.

2018-ban a kézi- és könnyűfegyverek elterjedése és az általuk gyakorolt hatás elleni küzdelemre vonatkozó délkelet-európai regionális végrehajtási tervre építve a nyugat-balkáni hatóságok megerősítették aziránti elkötelezettségüket, hogy kezeljék a kézi- és könnyűfegyverek jogellenes birtoklásával és használatával, valamint tiltott kereskedelmével kapcsolatban továbbra is fennálló kihívásokat azáltal, hogy a Londonban tartott nyugat-balkáni csúcstalálkozón elfogadták a Nyugat-Balkánon a kézi- és könnyűfegyverek/tűzfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszerek, továbbá robbanóanyagok jogellenes birtoklásával és használatával, illetve az ezekkel való tiltott kereskedelemmel szembeni, 2030-ig megvalósítandó fenntartható megoldásra irányuló ütemtervet ⁽²⁾ (a továbbiakban: az ütemterv). ⁽³⁾

Az ütemterv a Nyugat-Balkánt biztonságosabb régióként és a biztonság exportőréként vetíti előre, ahol átfogó és fenntartható, az uniós és más nemzetközi előírásokkal teljes mértékben harmonizált felügyeleti és ellenőrzési mechanizmusok vannak érvényben a tűzfegyverek, a lőszerek és a robbanóanyagok jogellenes birtoklásának és használatának, valamint tiltott kereskedelmének azonosítása, megelőzése, büntetőeljárás alá vonása és ellenőrzése érdekében. A Kézi- és Könnyűfegyverek Ellenőrző Délkelet- és Kelet-európai Központ (SEESAC) ⁽⁴⁾ támogatta az ütemterv kidolgozását, és a kormányok és az EU megbízásából koordinálja, nyomon követi és támogatja annak végrehajtását.

2018 óta előrelépés történt: a nyugat-balkáni joghatóságok lefoglaltak több mint 36 000 tűzfegyvert; több mint 294 000 tűzfegyver önkéntes beszolgáltatására került sor; a hatóságok 4 447 tűzfegyvert legalizáltak és 5 064 tűzfegyvert hatástalanítottak. Ezenfelül több mint 67 000 kézi- és könnyűfegyver megsemmisítése történt meg. Az ütemterv a jogszabályok uniós vívmányokkal való további harmonizációjához is hozzájárult, ezáltal közvetlenül támogatva a Nyugat-Balkán uniós integrációs törekvéseit; továbbá fokozta az operatív együttműködést – nemcsak a Nyugat-Balkánon, hanem kulcsfontosságú uniós platformokkal és szervekkel is, így pl. a FRONTEX-szel, az EUROPOL-lal és az EMPACT-tal. Az ütemterv ahhoz is hozzájárult, hogy a konfliktus utáni instabil környezetben megerősödjön a regionális biztonság és a bizalom, amelyek alapfeltételek a béke megőrzése és a fejlődés fenntartása szempontjából. Mindezek ellenére továbbra is vannak kihívások. Az ütemterv végrehajtásának első szakaszában 17 798 incidenst regisztráltak tűzfegyverekkel kapcsolatban a Nyugat-Balkánon, amelyek során 794 ember az életét vesztette, 2 108 személy megsebesült, 2 650 embert fegyverrel fenyegettek, 333-an pedig öngyilkosságot követtek el. Az a tény, hogy az összes nyilvántartásba vett incidens csaknem 50 %-a fegyverlefoglalás volt, azt mutatja, hogy a bűnüldöző szervek proaktív megközelítést alkalmaztak, kivonva a fegyvereket a forgalomból.

⁽¹⁾ A SEESAC szerint a régió nemcsak kiindulási helyet, hanem tranzitregiót és célterületet is jelent a tűzfegyverek tiltott kereskedelme tekintetében.

⁽²⁾ Lásd: <https://www.seesac.org/SALW-Control-Roadmap/>

⁽³⁾ Az ütemterv hatályát a 2024 októberében tartott EU–Nyugat-Balkán bel- és igazságügyi miniszteri találkozón 2024-en túlrá meghosszabbították.

⁽⁴⁾ A kézi- és könnyűfegyverek elterjedése és az általuk gyakorolt hatás elleni küzdelemre vonatkozó délkelet-európai regionális végrehajtási terv végrehajtó ágaként.

A Nyugat-Balkánon alkalmazott bevált gyakorlatok a tágabb régióra is hatással voltak. Uniós finanszírozással és a SEESAC támogatásával a Moldovai Köztársaság előhaladást ért el a fizikai biztonságra és a készetfelhalmozásra irányuló erőfeszítéseinek megerősítése terén azáltal, hogy biztonsági korszerűsítést hajtott végre 2 kézi- és könnyűfegyvereket tároló létesítmény és 4 bizonyítékraktár esetében, 2005 óta több mint 13 000 kézi- és könnyűfegyvert megsemmisített, és létrehozta az elektronikus fegyvernilyántartási rendszert. A tűzfegyverekkel kapcsolatos nyomozásokhoz szükséges elemzési kapacitások megerősítésére irányulóan is erőfeszítésekre került sor a tűzfegyverekkel foglalkozó kapcsolattartó pont létrehozása révén. Ami Ukrajnát illeti, az ország előrelépést ért el azáltal, hogy a tűzfegyverek tiltott kereskedelme elleni fellépéssel foglalkozó koordinációs központ⁽⁵⁾ létrehozásával megerősítette a nemzeti szintű koordinációs erőfeszítéseket, megkezdte a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó stratégia kidolgozását, erőfeszítéseket tett arra, hogy jogi keretét harmonizálja az uniós vívmányokkal, és különböző képzések révén megerősítette kapacitásait. Mind a Moldovai Köztársaság, mind Ukrajna képviselői rendszeresen részt vesznek a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésével kapcsolatos, a SEESAC segítségével megvalósuló regionális együttműködési folyamatokban Délkelet- és Kelet-Európában.

Ezenkívül az egyértelmű nyomonkövetési kerettel és koordinációs mechanizmussal rendelkező nyugat-balkáni ütemterv világszerte ösztönzőleg hatott, és a tűzfegyverekre vonatkozó karib-tengeri térségi ütemterv, valamint a közép-amerikai és dominikai köztársasági ütemterv kidolgozását eredményezte.

A kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére vonatkozó nyugat-balkáni ütemterv hatását, valamint a regionális együttműködés és az EU biztonsága szempontjából betöltött jelentőségét több magas szintű találkozón is elismerték, és az EU egyértelműen elkötelezte magát amellett, hogy továbbra is támogatja az ütemterv végrehajtását.⁽⁶⁾

A SEESAC-projekt új szakasza azokra az eredményekre fog épülni, amelyeket a (KKBP) 2018/1788 tanácsi határozat és a (KKBP) 2022/2321 tanácsi határozat, valamint az IPA/2021/425-067 – *Support for enhancing the fight against the illegal possession, misuse and trafficking of small arms and light weapons (SALW) in the Western Balkans* (A Nyugat-Balkánon a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) jogellenes birtoklása, jogellenes használata és tiltott kereskedelme elleni küzdelem fokozásához nyújtott támogatás) elnevezésű projekt keretében sikerült elérni, melyek mindegyikét a SEESAC hajtja végre (az utóbbi kettő 2025. december végén hatályát veszti). Végrehajtására a (KKBP) 2024/3006 tanácsi határozattal kiegészítve fog sor kerülni.

A fellépés közvetlenül hozzá fog járulni az EU biztonsági stratégiájának, a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégiának, a tűzfegyverek tiltott kereskedelmére vonatkozó uniós cselekvési tervnek, a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözésre vonatkozó európai uniós szakpolitikai ciklusnak (EMPACT Firearms), a Fegyverkereskedelmi Szerződésnek, a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelme minden formájának megelőzéséről, leküzdéséről és megszüntetéséről szóló ENSZ cselekvési programnak, a nemzetközi nyomonkövetési egyezménynek, az ENSZ tűzfegyverekről szóló jegyzőkönyvének, a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. sz. (2000) ENSZ BT-határozatnak, valamint az ENSZ leszerelési menetrendjének a végrehajtásához, amelyet a jövőt szolgáló paktum megerősített, új politikai lendületet és intézményi támogatást adva számos, az eredeti menetrendben szereplő leszerelési kötelezettségvállalás megvalósításának. A fellépés emellett még inkább meg fogja erősíteni különösen a kézi- és könnyűfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer elterjedése jelentette veszély elleni küzdelem terén folytatott regionális együttműködést. A projekt keretében elért eredmények közvetlenül elő fogják mozdítani a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend békés és igazságos társadalmakra vonatkozó 16. fenntartható fejlődési céljának, különösen a 16.1. (az erőszak valamennyi formájának és a halálozási rátának a jelentős csökkentése mindenütt) és a 16.4. célkitűzésnek (a fegyverek tiltott forgalmának jelentős csökkentése), valamint a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó 5. célnak a megvalósítását is. A projekt a kézi- és könnyűfegyverek elterjedése és az általuk gyakorolt hatás elleni küzdelemre vonatkozó délkelet-európai regionális végrehajtási terv végrehajtásához is hozzá fog járulni. A fellépés végrehajtására az UNDP Európa és a Független Államok Közösségére vonatkozó regionális programját ismertető dokumentum (2026–2029) részeként kerül majd sor.

2. A végrehajtó ügynökség kiválasztása és koordináció az egyéb releváns finanszírozási kezdeményezésekkel

A SEESAC az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programjának (UNDP) és a Regionális Együttműködési Tanácsnak a közös kezdeményezése, melynek alapfinanszírozását az Európai Unió biztosítja, és amely a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos délkelet-európai tevékenységek kapcsolattartó pontja. A kézi- és könnyűfegyverek elterjedése elleni küzdelemre vonatkozó délkelet-európai regionális végrehajtási terv végrehajtó ágaként a SEESAC kulcsfontosságú megbízatással rendelkezik azt illetően, hogy koordinálja a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló erőfeszítések végrehajtását, nyomon kövesse az előrehaladást, és technikai, tanácsadási és projektvégrehajtási támogatást nyújtson a régió kormányainak a kézi- és könnyűfegyverek jogellenes birtoklása és használata, valamint tiltott kereskedelme elleni küzdelemhez. A regionális felelősségvállalás a Regionális Együttműködési Tanácson és a regionális irányítócsoporthoz keresztül valósul meg, ahol az összes délkelet-európai partner képviselteti magát, és stratégiai iránymutatást nyújt a SEESAC tevékenységeihez.

⁽⁵⁾ Teljes név: A tűzfegyverek, részek, alkotóelemeik és lőszerük tiltott kereskedelme elleni fellépéssel foglalkozó koordinációs központ

⁽⁶⁾ Lásd például: EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozó (2023. december 13.), EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozó (2024. december 18.) és a berlini folyamat csúcstalálkozója (2024. október 14.).

A SEESAC 2002 óta együtt dolgozik nemzeti és nemzetközi érdekelt felekkel Délkelet- és Kelet-Európában azon, hogy holisztikus megközelítést honosítson meg a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére vonatkozóan tevékenységek széles körének a végrehajtása révén, ideértve a következőket: a regionális stratégiai és operatív együttműködés elősegítése, a szakpolitika-fejlesztésnek és az intézmények kapacitásbővítésének a támogatása, figyelemfelkeltési, valamint a kézi- és könnyűfegyverek begyűjtését célzó kampányok, készletkezelés, a felesleges készletek csökkentése, a jelöléssel és a nyomon követéssel kapcsolatos képességek, illetve a felderítési és nyomozási kapacitások javítása, valamint a fegyver kivétel szigorúbb ellenőrzése. Ezáltal a SEESAC egyedülálló képességre és tapasztalatra tett szert a régióbeli partnerek hasonló politikai és gazdasági körülményei közötti, több érdekelt fél bevonásával megvalósuló regionális beavatkozások terén, biztosítva fellépései során a nemzeti és regionális felelősségvállalást és fellépései hosszú távú fenntarthatóságát, és a legfőbb regionális hatósággá vált a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzése terén.

A SEESAC továbbra is kétoldali és többoldali kommunikációs csatornákat működtet valamennyi érintett szereplővel és szervezettel. E tekintetben a SEESAC továbbra is a kézi- és könnyűfegyverek regionális irányítócsoportjának titkárságaként működik, és az EU-val, Németországgal és Franciaországgal szoros együttműködésben koordinálja és követi nyomon a nyugat-balkáni ütemterv végrehajtását. Ezzel összefüggésben a SEESAC a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére vonatkozó nyugat-balkáni ütemterv többszereplős vagyonekezelői alapjának titkársági feladatait is ellátja.

A SEESAC rendszeresen hozzájárul a releváns regionális fórumok tevékenységeihez. A SEESAC rendszeresen hozzájárul az EU–Nyugat-Balkán bel- és igazságügyi miniszteri találkozókra, valamint a berlini folyamat és a délkelet-európai védelmi miniszteri folyamat keretében szervezett találkozókra folyó munkához. A SEESAC továbbra is kiterjedt hálózatot tart fenn azoknak a hivatalos és nem hivatalos partnerségeknek a révén, amelyeket szervezetekkel és kezdeményezésekkel alakított ki, köztük az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ), az Észak-atlanti Szerződés Szervezetével (NATO) és az érintett ENSZ-ügynökségekkel, különösen az UNODA-val, az UNODC-vel, az UNIDIR-rel és az UNWOMEN-nel, valamint regionális szervezetekkel, így pl. a regionális fegyverzet-ellenőrzés felügyeletét és végrehajtását támogató regionális központtal (RACVIAC). A SEESAC rendszeresen hozzájárul a kézfegyverekkel kapcsolatos tevékenységek ENSZ által létrehozott koordinációs mechanizmusához (CASA), amely a leszereléssel és fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó összes ENSZ-ügynökséget összefogja, valamint a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos és az aknák elleni intézkedésekről szóló koordinációs értekezletekhez, amelyek a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló tevékenységek nem hivatalos koordinációs mechanizmusaként szolgálnak a NATO, az Unió és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, valamint a SEESAC részvételével. Ezen túlmenően a SEESAC rendszeresen részt vesz az Ukrajnával foglalkozó koordinációs üléseken, a nemzetközi partnereknek a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló ukrainai erőfeszítésekről szóló koordinációs találkozóján, amelynek megrendezésére az EBESZ közreműködésével kerül sor, valamint a bűnüldözéssel foglalkozó ukrainai ágazati munkacsoport bűnözés elleni küzdelemmel és a közösségi biztonság biztosításával foglalkozó alcsoportjának ülésein, amelyek megrendezését az EUAM segíti.

A délkelet-európai partnerek hatékonyabb tájékoztatása céljából a SEESAC egyrészt szoros kapcsolatot tart fenn a megfelelő uniós intézményekkel, elsősorban a Bizottság Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóságával és az Europollal, valamint több, uniós irányítással megvalósuló kezdeményezéssel, például az EMPACT tűzfegyverekkel foglalkozó kezdeményezésével, valamint az európai tűzfegyverszakértők (EFE) munkacsoportjával.

A SEESAC élen járt egy, a közös problémák regionális kezdeményezések keretében történő kezelésére épülő megközelítés kidolgozásában, amely megközelítés látványos eredményekhez vezetett Délkelet- és Kelet-Európában, nemcsak az elengedhetetlen információmegosztás és az általa keltett egészséges regionális verseny ösztönzése miatt, hanem mert a holisztikus végrehajtási mód révén nemzeti és regionális szinten konzisztens és könnyen mérhető eredmények elérését segíti elő. A regionális irányítócsoport éves üléseinek megtartása és az, hogy a SEESAC részt vesz minden releváns folyamatban és kezdeményezésben, időszzerű és őszinte információcserét, valamint pontos helyzetismeretet eredményez, és biztosítja az ahhoz szükséges előrelátást, hogy valószínűsíthetően ne legyenek átfedések a végrehajtás során, illetve hogy a végrehajtás összhangban legyen a kormányok és a régiók aktuális igényeivel, valamint a folyamatosan alakuló tendenciákkal.

A SEESAC minden tevékenységét a partnerek által kifejezésre juttatott igényekre, az összegyűjtött alapadatokra, valamint igényfelmérésekre építi, és gondoskodik arról, hogy a fellépés előfeltételeként a nemzeti érdekelt felektől jóváhagyást és politikai támogatást kapjon. Emellett minden erőfeszítés az Unió által irányított folyamatok, valamint az uniós normák és kritériumok megvalósulását is támogatja. A SEESAC az uniós finanszírozású korábbi projektjei keretében a tervezett tevékenységek nagyon nagy részét megvalósította, és tartós eredményeket ért el a projektjeiben és a tevékenységeiben való nemzeti szintű felelősségvállalás kialakításával és előmozdításával, valamint a regionális koordinációnak, a tapasztalat-szerzésnek, a legjobb gyakorlatok megosztásának és a regionális kutatásnak az ösztönzésével. A kézi- és könnyűfegyverek terén szerzett szakértelme, valamint a regionális ügyek és az érintett érdekelt felek mélyreható ismerete okán a SEESAC a legalkalmasabb végrehajtó partner e konkrét fellépés tekintetében.

A SEESAC továbbra is együtt fog működni az ENSZ keretében végrehajtott, folyamatban lévő nemzetközi segítségnyújtási erőfeszítésekkel, különösen a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére vonatkozó nyugat-balkáni ütemterv többszereplős vagyongazdálkodási alapjával (MPTF). Az ütemterv vagyongazdálkodási alapja az ütemterv végrehajtását támogató kulcsfontosságú finanszírozási mechanizmus. A vagyongazdálkodási alapot – részt vevő ENSZ-szervezetként – az UNDP és az UNODC hozta létre 2019 márciusában annak érdekében, hogy az adományozók és a joghatóságok tekintetében koordinált finanszírozási megközelítés érvényesüljön az ütemterv végrehajtása során. Az alap megerősíti az összes partner közötti koordinációt, tervezést és kommunikációt, elősegíti az együttműködést, és egy átfogó kockázat- és eredményalapú irányítási rendszer révén csökkenti a kormányokat és a pénzügyi hozzájárulást nyújtó szereplőket érintő kockázatokat. A vagyongazdálkodási alap – az ütemterv kezdeményezőiként – Németországgal és Franciaországgal folytatott szoros együttműködést, hozzájuk később az Egyesült Királyság, Svédország, Norvégia és Hollandia is csatlakozott. A vagyongazdálkodási alap hozzávetőleg 30 millió dollárnyi hozzájárulást mozgósított. Az UNDP SEESAC tölti be a vagyongazdálkodási alap titkárságának szerepét, és felel azért, hogy a vagyongazdálkodási alap működését átfogóan koordinálja és nyomon kövesse, technikai, irányítási, tervezési és programozási támogatást nyújtva a számára. 2025 szeptemberéig a vagyongazdálkodási alap 25, a részt vevő ENSZ-szervezetek által végrehajtott projektet támogatott – ezek közül 16 befejezte a működését, 9 pedig jelenleg is folyamatban van.

A SEESAC munkáját az EBESZ is kiegészíti azáltal, hogy végrehajtja a kézi- és könnyűfegyverek és a hagyományos lőszerrel délkelet-európai tiltott kereskedelmének megelőzését és az ellene való küzdelmet célzó törekvéseket támogató átfogó program támogatásáról szóló (KKBP) 2024/3097 TANÁCSI HATÁROZATOT, valamint az ukrán hatóságoknak a fegyverek, lőszer és robbanóanyagok tiltott kereskedelmének megelőzésére és az ellene folytatott küzdelemre irányuló kapacitásai megerősítésének támogatásáról szóló (KKBP) 2024/3003 TANÁCSI HATÁROZATOT.

Más uniós támogatású délkelet- és kelet-európai kezdeményezések, mindenekelőtt az Europol, a Frontex és az Interpol kezdeményezései, valamint az EMPACT tűzfegyverekkel foglalkozó kezdeményezésének operatív cselekvési tervei esetében rendszeres kapcsolattartás folyik a SEESAC-kal annak érdekében, hogy a fellépések kiegészítsék egymást, a beavatkozás pedig releváns és időszerű legyen.

3. A projekt leírása

A SEESAC-projekt új szakasza azokra az eredményekre fog épülni, amelyeket a (KKBP) 2018/1788 tanácsi határozat és a (KKBP) 2022/2321 tanácsi határozat révén végrehajtott projektek, valamint az IPA/2021/425–067 eszköz révén megvalósított, a Bizottság által finanszírozott „Support for enhancing the fight against the illegal possession, misuse and trafficking of small arms and light weapons (SALW) in the Western Balkans” (A Nyugat-Balkánon a kézi- és könnyűfegyverek (SALW) jogellenes birtoklása, jogellenes használata és tiltott kereskedelme elleni küzdelem fokozásához nyújtott támogatás) elnevezésű projekt keretében sikerült elérni. Mindhárom projektet a SEESAC hajtotta végre. Az utóbbi két projekt 2025. december végén hatályát veszti. Továbbá, a SEESAC-projekt új szakaszának végrehajtására a (KKBP) 2024/3006 tanácsi határozat keretében folyamatban lévő projekttel kiegészítve fog sor kerülni.

A projekt négy fő területre fog összpontosítani, és ennek során fenn fogja tartani a kézi- és könnyűfegyverek által a régióban jelentett fenyegetés leküzdésére irányuló holisztikus megközelítést. Ezek a területek a stratégiai/szakpolitikai szintet, valamint az operatív szempontokat érintik, így minden szinten közvetlenül támogatják a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzését, előtérbe helyezve a következőket: az ütemterv végrehajtása tekintetében a regionális megközelítés koordinációja és a végrehajtás nyomon követése; a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésével kapcsolatos tudáscsere és régióközi együttműködés megerősítése; a jogellenes birtoklás, a jogellenes használat és a tiltott kereskedelem elleni fellépéssel kapcsolatos kapacitások megerősítése a moldovai és ukrain büntetőrendőrség hatóságok körében; valamint a kapacitások megerősítése a Nyugat-Balkánon, elsősorban a Nyugat-Balkán büntetőrendőrségi és vámügyi szolgálatainak tiltott kereskedelem elleni küzdelmet szolgáló kapacitásait illetően.

A projekt különösen a következőket fogja eredményezni:

- a Nyugat-Balkánon a kézi- és könnyűfegyverek/tűzfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer, továbbá robbanóanyagok jogellenes birtoklásával és használatával, illetve az ezekkel való tiltott kereskedelemmel szembeni, 2030-ig megvalósítandó fenntartható megoldásra irányuló ütemterv koordinált módon történő végrehajtása és a végrehajtás koordinált módon történő nyomon követése,
- megerősített régióközi együttműködés, tudásmenedzsment és tudásmegosztás a fegyverzet-ellenőrzés terén,
- a moldovai és ukrain büntetőrendőrség hatóságok megerősített kapacitásai a tűzfegyverek, lőszer és robbanóanyagok tiltott kereskedelme, jogellenes használata és birtoklása elleni küzdelem területén,
- a nyugat-balkáni büntetőrendőrség hatóságok és vámügyi szolgálatok megerősített kapacitásai a tiltott kereskedelem elleni küzdelem terén.

A projekt stratégiájának alapja a SEESAC által alkalmazott azon egyedülálló megközelítés, hogy a régióban a bizalom és az együttműködés megerősítésére törekszik, amelyekre előfeltételként tekint a konkrét és mérhető, átalakító erejű változások eléréséhez. Regionális szinten különösen azok a SEEAC által elősegített különböző együttműködési folyamatok alkották a megközelítés központi részét, amelyekben szakpolitikai döntéshozók és operatív szinten tevékenykedő gyakorló szakemberek egyaránt részt vettek – ezek a folyamatok olyan versenyalapú környezetet biztosítanak, amely elősegíti a tudástranszfert, valamint a szakismeretek és az információk megosztását. Ez nemcsak a kapacitások növekedését segítette elő a régióban, hanem – ami még ennél is fontosabb – hozzájárult a bizalomépítéshez, és előmozdította, hogy közvetlen együttműködés alakuljon ki az intézmények és az egyéni szakértők között, ami egyebek mellett lehetővé tette az ütemterv kidolgozását és végrehajtását. A projekt a jövőben is elő fogja mozdítani a regionális együttműködést és a helyi felelősségvállalást, mely tényezők nélkülözhetetlenek annak elősegítéséhez, hogy mérhető eredmények szülessenek.

3.1. A Nyugat-Balkánon a kézi- és könnyűfegyverek/tűzfegyverek, valamint az azokhoz szükséges lőszer, továbbá robbanóanyagok jogellenes birtoklásával és használatával, illetve az ezekkel való tiltott kereskedelemmel szembeni, 2030-ig megvalósítandó fenntartható megoldásra irányuló ütemterv végrehajtásának koordinálása

Célkitűzés

Annak biztosítása, hogy az ütemterv végrehajtásának koordinációja és nyomon követése hatékonyan történjen.

Leírás

A (KKBP) 2018/1788 és a (KKBP) 2022/2321 határozatra építve ez a komponens biztosítani fogja a koordinációt és a nyomon követést az ütemterv második szakaszának (2025–2030) végrehajtása során. Az ütemtervet a végrehajtás második szakaszára készülve 2023 és 2024 folyamán felülvizsgálták a kézi- és könnyűfegyverekkel foglalkozó bizottságok által a régióban tartott konzultációs ülések keretében, arra törekedve, hogy biztosítsák a regionális felelősségvállalást és az eredmények tartósságát. A konzultációkban részt vettek adományozók, regionális és nemzetközi partnerek, valamint a civil társadalom képviselői. Az ütemterv felülvizsgált szövegét a nyugat-balkáni belügyminiszterek a 2024. októberi EU–Nyugat-Balkán bel- és igazságügyi miniszteri találkozón jóváhagyták.

Az ütemterv továbbra is hozzájárul a kézi- és könnyűfegyverek jogellenes birtoklása és használata, valamint tiltott kereskedelme elleni küzdelem terén folyamatban lévő uniós tevékenységekhez, ideértve konkrétan a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó uniós stratégiát, a tűzfegyverek tiltott kereskedelmére vonatkozó uniós cselekvési tervet, amely integrálta a nyugat-balkáni ütemtervet, valamint az EMPACT keretében a régióban végzett munkát. Az ütemterv jól tükrözi a régió összes érdekelt fele között a jelenlegi kihívásokkal, a megvalósítandó átfogó célkitűzésekkel és a megteendő intézkedések ütemezésével kapcsolatban létrejött konszenzust. Stratégiai, szakpolitikai és operatív szinten átfogó platformot biztosít a közösen jóváhagyott fő teljesítménymutatók eléréséhez.

Az ütemterv végrehajtásának első szakaszára vonatkozóan tizenhárom jelentést tettek közzé, amelyek mérhető és naprakész információkkal szolgálnak az ütemterv végrehajtása terén tett előrelépésről. Emellett a félévente megtartott helyi és regionális koordinációs ülések biztosították, hogy a hatóságok, az adományozók és a végrehajtó partnerek példaértékű koordinált megközelítést tudtak alkalmazni az erőfeszítések végrehajtása és az erőforrások felhasználása tekintetében.

Az e komponens keretében végzett munka mindenekelőtt arra irányul, hogy továbbra is biztosított legyen az ütemterv végrehajtásának koordinációja és nyomon követése, a következők révén:

- szakértői és technikai támogatás biztosítása az ütemterv koordinálásához, beleértve regionális ütemterv-koordinációs találkozók is, amelyek az elért eredmények áttekintésére és az információcserére összpontosítanak,
- szakértői és technikai támogatás biztosítása a helyi ütemterv-koordinációs találkozókhoz, amelyeken nyomon követik a partnerek cselekvési terveinek végrehajtását,
- féléves nyomonkövetési és értékelési jelentések elkészítése, amelyekkel dokumentálják az ütemtervnek a közösen jóváhagyott fő teljesítménymutatókon alapuló végrehajtásával kapcsolatos eredményeket, kihívásokat és igényeket,
- az ütemterv végrehajtásának féldícs felülvizsgálata,
- az ütemtervvel kapcsolatos tájékoztatást és láthatóságot célzó tevékenységek (például online platform működtetése, az érdekelt felek bevonása és figyelemfelkeltés).

Projekteredmények/végrehajtási mutatók:

- legfeljebb három regionális ütemterv-koordinációs találkozó megszervezése,
- az eredmények áttekintése, az információcserének, a tudástranszfernek és az egységesítésnek az elősegítése,

- helyi koordinációs találkozók szervezése (összesen legfeljebb 36),
- féléves regionális nyomonkövetési és értékelési jelentés elkészítése (legfeljebb hat),
- az ütemterv féldíós felülvizsgálata,
- online platform működtetése az ütemtervvel kapcsolatos megfelelő tájékoztatás és láthatóság biztosítása érdekében.

3.2. Hozzájárulás a megerősített régióközi együttműködéshez, tudáscseréhez és információmegosztáshoz a fegyverzet-ellenőrzés terén

Célkitűzés

Ez a komponens technikai tanácsadás, találkozók, munkaértekezletek és tanulmányutak révén megkönnyíti majd a régióközi információmegosztást, tudáscserét, valamint a bevált gyakorlatok és a levont tanulságok átvételét.

Leírás

Délkelet-Európa az elmúlt több mint két évtizedben átfogó regionális megközelítést alkalmazott a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére, lefedve a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésének valamennyi funkcionális területét. Ily módon a régió a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló innovatív megoldások élvonalába került, amelyek a világ más részein is inspirációul szolgáltak hasonló intézkedésekhez, és meghonosodtak. A SEESAC által a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzési eljárásainak, gyakorlatainak és normáinak operatív szintű szabványosítása céljából 2006-ban kidolgozott regionális mikroszerelési szabványok és iránymutatások befolyásolták a nemzetközi kézifegyver-ellenőrzési normák kidolgozását, amelyek később átkerültek a kézifegyver-ellenőrzés moduláris végrehajtási kompendiumába (MOSAIC). Emellett számos érdekelt fél kiemelte, hogy a nyugat-balkáni ütemterv az egyik legsikeresebb a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló, világszerte folytatott regionális erőfeszítések közül. Az ENSZ főtitkára a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzéséről szóló, a Biztonsági Tanácsnak készített jelentéseiben pozitív példaként jellemezte az ütemtervet, a békeprogramjában pedig ütemtervek kidolgozására és továbbfejlesztésére szólított fel.

Az ütemtervet, valamint annak koordinációs és nyomonkövetési mechanizmusát a karib-tengeri térségben, továbbá Közép-Amerikában és a Dominikai Köztársaságban is átvették, és az EU is beépítette azt a tűzfegyverek tiltott kereskedelmére vonatkozó uniós cselekvési tervbe. A SEESAC támogatta a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére vonatkozó első stratégia kidolgozását a Kirgiz Köztársaságban, továbbá a Kirgiz Köztársaságból, Kambodzsából és Hondurasból érkező delegációk Nyugat-Balkánra tett tanulmányi látogatásai révén elősegítette a régiók közötti tudásmegosztást, mely látogatások azt a célt szolgálták, hogy a delegációk megismerjék a Nyugat-Balkánon kialakult bevált gyakorlatokat, és megosszák saját tapasztalataikat a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzése terén.

Ezen túlmenően az EU most dolgozik azon, hogy platformot hozzon létre a SEESAC fegyvereserőszak-nyomonkövetési platformjának mintájára, amely olyan innovatív online adatplatform, amely részletes információkkal szolgál Délkelet-Európában történt, tűzfegyverekkel kapcsolatos incidensekről, és vizuálisan megjeleníti a vonatkozó adatokat. Délkelet-Európa emellett megtette az előkészületeket a nemi szempontoknak a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésébe való gyakorlati integrálása érdekében. A tűzfegyverekkel foglalkozó délkelet-európai kapcsolattartó pontok működőképessé tétele terén elért eredményeket közös találkozók keretében rendszeresen megosztják az uniós tagállamok tűzfegyverekkel foglalkozó kapcsolattartó pontjaival.

Ezen gyakorlatok többségét az elmúlt két évtizedben a SEESAC délkelet-európai leszerelési és fegyverzet-ellenőrzési erőfeszítéseinek támogatására irányuló uniós tanácsi határozatok végrehajtásának részeként dolgozták ki és hajtották végre.

Ez a komponens megkönnyíti majd a régióközi információmegosztást, tudáscserét, valamint a bevált gyakorlatok és a levont tanulságok átvételét.

Ez a következők révén fog megvalósulni:

- technikai támogatás és tanácsadás,
- találkozók, munkaértekezletek és tanulmányi látogatások szervezése.

Projekteredmények/végrehajtási mutatók:

- a biztosított technikai támogatás és tanácsadás,
- a lebonyolított találkozók, munkaértekezletek, illetve tanulmányi látogatások.

3.3. Kapacitásépítés a Moldovai Köztársaság és Ukrajna bűnüldöző hatóságai körében a tűzfegyverek, lőszer és robbanóanyagok tiltott kereskedelme, valamint jogellenes használata és birtoklása elleni küzdelem területén

Célkitűzés

Csökkenteni a tűzfegyverek tiltott kereskedelme által jelentett fenyegetést azáltal, hogy – az azonosított szükségleteken alapuló tanácsadás és technikai segítségnyújtás révén – növelik a bűnüldöző hatóságok, köztük a határrendészet kapacitásait.

Leírás

Ez a komponens a SEESAC által a Moldovai Köztársaság és Ukrajna részére nyújtott korábbi támogatásra épül. Mindkét ország képviselői részt vettek és közreműködtek azokban a regionális együttműködési folyamatokban, amelyekhez a SEESAC stratégiai és operatív szinten járul hozzá. A Nyugat-Balkánon 2001 óta szerzett ismeretekre és tapasztalatokra vonatkozó tudástranszfer és az ott kialakított legjobb gyakorlatok átadása rendkívül értékesnek bizonyult az Ukrajnában jelenleg is zajló háborúval összefüggésben.

A moldovai és az ukrajnai intézmények képviselői rendszeresen részt vettek a kézi- és könnyűfegyverekkel foglalkozó bizottságok és az érintett dél-európai és kelet-európai intézmények ülésein, valamint a délkelet-európai tűzfegyver-szakértői hálózat ülésein, és ezáltal profitáltak a stratégiai és operatív szinten zajló információmegosztásból és regionális tudáscseréből. Emellett részt vettek regionális kapacitásépítési tevékenységekben is, például a jogszabályoknak az uniós vívmányokkal való harmonizációjával, az online nyomozásokkal és a darkneten folytatott tiltott fegyverkereskedelem elleni küzdelemmel kapcsolatban.

A SEESAC ezenkívül a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló, nemzeti szinten folytatott célzott intézkedésekhez is támogatást nyújtott. Tanácsadással segítette Ukrajnát a tűzfegyverek tiltott kereskedelme elleni fellépéssel foglalkozó koordinációs központ Belügyminisztériumon belüli létrehozása, a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzését szabályozó nemzeti jogi keret kidolgozása, valamint a kézi- és könnyűfegyverek tiltott kereskedelmének megelőzésére és az ellene való küzdelemre irányuló nemzeti stratégia kidolgozása során. Emellett személyre szabott képzéseket tartott a bűnüldöző szervek nyomozási kapacitásainak megerősítése érdekében.

A SEESAC a Moldovai Köztársaságban is támogatást nyújtott a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére irányuló, nemzeti szinten folytatott célzott intézkedésekhez. Az elmúlt két évtizedben ilyen intézkedések voltak a fizikai biztonságra és a készletkezelésre vonatkozó, így például kézi- és könnyűfegyverek megsemmisítését célzó, továbbá a fegyver- és lőszerraktárak, valamint bizonyítékraktárak biztonságának megerősítése irányuló intézkedések. A SEESAC támogatást nyújtott továbbá a jelölést, a nyilvántartást és a nyomon követést illetően is; ennek keretében beszereztek egy jelölőgépet, és megszervezték a használatára vonatkozó képzést, továbbá támogatást nyújtottak a fegyver-nyilvántartási rendszer létrehozásához. A SEESAC emellett technikai segítséget és tanácsadást nyújtott a tűzfegyverekkel foglalkozó kapcsolattartó pont létrehozásához. Mindezen felül támogatást nyújtott a tűzfegyverek jogellenes használatával és jogellenes birtoklásával kapcsolatos veszélyekkel foglalkozó figyelemfelkeltő tevékenységekhez is. Támogatta a kézi- és könnyűfegyverekkel foglalkozó nemzeti bizottság létrehozását; emellett a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzése terén mutatkozó hiányosságok jobb megértése érdekében támogatta az adatgyűjtést, ami a Moldovai Köztársaság tekintetében elvégzett, a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó felmérés közzétételéhez vezetett, a SEESAC fegyvereserőszak-nyomonkövetési platformja pedig naprakész betekintést nyújt a tűzfegyverekkel kapcsolatos incidensekbe. A SEESAC a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzéséről szóló nemzeti SALW-program (2026–2030) kidolgozásához is támogatást nyújtott. A bűnügyi rendőrség által elvégzett részletes igényfelmérést követően a nyomozási kapacitások növelése céljából támogatást nyújtott az állandó érvényű eljárások kidolgozásához, valamint a képzés és a felszerelések fejlesztéséhez.

Ez a komponens – az igények felmérése alapján és a bevált nemzetközi gyakorlatoknak megfelelően – tovább fogja erősíteni a Moldovai Köztársaság és Ukrajna intézményeinek kapacitásait a tűzfegyverek, lőszer és robbanóanyagok jogellenes birtoklása és használata, valamint tiltott kereskedelme elleni küzdelem terén.

Ez a következők révén fog megvalósulni:

- tanácsadás, technikai támogatás, képzés és felszerelés biztosítása a tiltott fegyverkereskedelem elleni küzdelem területén a bűnüldöző hatóságok részére a Moldovai Köztársaságban és Ukrajnában,
- támogatás a kézi- és könnyűfegyverekkel foglalkozó szakosított regionális platformokban való részvételhez.

Projekteredmények/végrehajtási mutatók:

- a biztosított tanácsadás és technikai támogatás,
- a tiltott fegyverkereskedelem visszaszorítására szolgáló, beszerzett eszközök,
- a végrehajtott kapacitásépítő tevékenységek,
- a Moldovai Köztársaságban egy SALW-raktár biztonsági megerősítésének megtervezése és befejezése.

3.4. További kapacitásépítés a nyugat-balkáni vámügyi szolgálatoknál a tiltott kereskedelem elleni küzdelem terén

Célkitűzés

Csökkenteni a tűzfegyverek tiltott kereskedelme által jelentett fenyegetést a nyugat-balkáni vámügyi szolgálatok arra irányuló kapacitásainak növelése révén, hogy fellépjenek a tiltott kereskedelem ellen.

Leírás

A SEESAC 2024-ben, első alkalommal elvégezte az egész régióra kiterjedően a nyugat-balkáni vámigazgatási szervek szükségleteinek felmérését azzal a céllal, hogy értékelje a tűzfegyverek tiltott kereskedelme elleni fellépéshez rendelkezésre álló kapacitásait. A felmérést a SEESAC olyan módszerrel végezte, amelyet korábban a határrendészetre és a bünyügyi rendőrségi szolgálatokra vonatkozóan dolgozott ki és alkalmazott, és amely minden lényeges szempontra kiterjed, ideértve a jogszabályokat, a közigazgatási és intézményi kapacitásokat, a képzési igényeket és a műszaki felszerelést.

Mind a hat joghatóságban lefolytatták a kiküldött szakemberek az igényfelmérést, amelynek eredményeként átfogó jelentések készültek, amelyeket a hatóságok később jóváhagytak. E jelentések képezik a célzott támogatás alapját, biztosítva, hogy a vámhatóságok szisztematikusan bevonják a tűzfegyverek ellenőrzésére irányuló regionális és uniós erőfeszítésekbe. A vámhatóságok kapacitásait meg kell erősíteni annak érdekében, hogy a határrendészettel együtt koordinált, határokon átnyúló választ tudjanak adni, összhangban az uniós integrált határigazgatás előírásaival és a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére vonatkozó nyugat-balkáni ütemtervvel, ezáltal is fokozva a régió kollektív képességét a tűzfegyverek tiltott kereskedelme elleni fellépés terén.

A legtöbb joghatóságban a vámigazgatási szervek eddig még nem részesültek szisztematikus módon kapacitásépítésben a tűzfegyverek, azok alapvető alkotóelemei és lőszerei, valamint a robbanóanyagok határátkelőhelyeken történő felderítésével kapcsolatban. Ez a hiányosság kritikus jelentőségű, mivel a tűzfegyverek hatékony ellenőrzésének feltétele, hogy a határrendészet és a vámhatóságok közös, összehangolt választ adjanak. Míg a határrendészet és a bünyügyi rendőrségi szolgálatok több – a SEESAC által végrehajtott – tanácsi határozat (2018/1788 és 2019/2111) révén is támogatásban részesültek, a vámhatóságok jobbra kimaradtak a hasonló jellegű, célzott támogatásból, a regionális folyamatokban való részvételüktől eltekintve. A határrendészet és a bünyügyi rendőrség esetében levont tanulságokra, illetve a velük kapcsolatban alkalmazott bevált gyakorlatokra építve most a tervek szerint hasonló megközelítés kidolgozására kerül sor a vámhatóságok esetében is.

Az (EU) 2024/3006 tanácsi határozatnak megfelelően a SEESAC már megkezdte a kapacitásépítési tevékenységeket azáltal, hogy támogatja az egyes vámigazgatási szervek által alkalmazandó állandó érvényű eljárások kidolgozását a Nyugat-Balkánon. Ezenkívül 2025 végéig az összes joghatóságban célzott képzésekre kerül majd sor. A szükségletek felmérése során az derült ki, hogy a speciális felszerelések hiánya az egyik legfőbb hiányosság. Ez a projekt foglalkozni fog ennek a hiányosságnak az orvoslásával.

Ez a következők révén fog megvalósulni:

— speciális felszerelések beszerzése és leszállítása a vámhatóságok számára

Projekteredmények/végrehajtási mutatók:

— leszállított felszerelések.

4. Kedvezményezettek

A projekt közvetlen kedvezményezettjei a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzéséért felelős délkelet-európai és kelet-európai hatóságok lesznek. Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Koszovó, a Moldovai Köztársaság, Montenegró, Szerbia és Ukrajna belügyi hatóságai, rendőri szolgálatai, határőrségei és vámhatóságai számára biztosítani fogják a következőket: tanácsadási támogatás, az erőfeszítéseik koordinálása és nyomon követése, vagy a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésével kapcsolatos szakpolitikai, operatív és technikai előrelépéshez szükséges kapacitásépítés és ismeretfejlesztés, az eljárások javítása és költség-hatékony speciális felszerelések biztosítása. A javasolt tevékenységek teljes mértékben összhangban vannak a kézi- és könnyűfegyverek elterjedése és az általuk gyakorolt hatás elleni küzdelemre vonatkozó délkelet-európai regionális végrehajtási tervvel és a nyugat-balkáni ütemtervvel, valamint a partnerek kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésére vonatkozó prioritásaival. A projekt közvetve a kézi- és könnyűfegyverek jogellenes birtoklásából és használatából, valamint azok elterjedéséből eredő kockázatoknak kitett délkelet-európai és kelet-európai, valamint uniós lakosságnak is a javát szolgálja.

5. Az Unió láthatósága

A SEESAC minden szükséges intézkedést meg fog tenni az Európai Unió által nyújtott pénzügyi hozzájárulás láthatóságának biztosítása érdekében. Ezen intézkedések során teljes mértékben be fogja tartani az Európai Unió külső tevékenységére vonatkozó kommunikációs és láthatósági követelmények kézikönyvében (2018) foglaltakat, illetve követi a „Kommunikáció és az EU láthatóságának növelése: útmutató a külső tevékenységekhez” (2022) című kiadványban nyújtott iránymutatást.

6. Időtartam

A 2002/842/KKBP, a 2010/179/KKBP, a 2013/730/KKBP, a (KKBP) 2016/2356, a (KKBP) 2018/1788 és a (KKBP) 2022/2321 határozat végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján, valamint figyelembe véve a projekt regionális hatályát, a kedvezményezettek számát, továbbá a tervezett tevékenységek számát és összetettségét, a végrehajtásra rendelkezésre álló időkeret 36 hónap.

7. Általános felépítés

E fellépés technikai végrehajtására az UNDP kapott megbízást, amely a SEESAC – az UNDP és az RCC megbízása keretében működő regionális kezdeményezés – nevében jár el. A kézi- és könnyűfegyverek elterjedése elleni küzdelemre vonatkozó regionális végrehajtási terv végrehajtó ágaként a SEESAC a kézi- és könnyűfegyverekkel kapcsolatos valamennyi kérdés tekintetében kapcsolattartó pontként jár el a délkelet-európai és kelet-európai régióban, elősegítve többek között a regionális ütemterv végrehajtásának koordinálását. A SEESAC nevében eljáró UNDP viseli az általános felelősséget a projekttevékenységek végrehajtása tekintetében, és elszámolási kötelezettsége van a projekt végrehajtásával kapcsolatban. A projekt időtartama három év (36 hónap).

8. Partnerek

A SEESAC közvetlenül fogja végrehajtani a fellépést, szoros együttműködésben a kézi- és könnyűfegyverekkel foglalkozó bizottságokkal, valamint Albánia, Bosznia-Hercegovina, Koszovó, Montenegró, Szerbia, Észak-Macedónia, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna illetékes belügyi hatóságaival. Más intézmények is szorosan részt fognak venni a végrehajtásban, összhangban azzal a meghonosodott holisztikus megközelítéssel, mely szerint a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzésébe számos érdekelt felet be kell vonni.

9. Jelentéstétel

A szöveges és a pénzügyi jelentéstételnek ki kell terjednie a vonatkozó hozzájárulás-specifikus megállapodásban és az ahhoz kapcsolódó költségvetésben leírt fellépés egészére, függetlenül attól, hogy a Bizottság teljes egészében finanszírozza-e az adott fellépést, vagy csak társfinanszírozást biztosít hozzá. Negyedévente benyújtott, az elért eredményekről szóló szöveges jelentésben kell rögzíteni és nyomon követni a legfontosabb eredmények elérése felé tett előrehaladást.